

Sklep državnega sekretarja za kmetijstvo, ribištvo, prehransko varnost in naravo z dne 28. junija 2026, št. WJZ/107044338, o spremembi politične smernice o prevozu živali pri visoki temperaturi [ID WGK verige: 29216]

Državni sekretar za kmetijstvo, ribištvo, prehransko varnost in naravo,

ob upoštevanju člena 4:81 zakona o splošnem upravnem postopku in člena 3 Uredbe Sveta (ES) št. 1/2005 z dne 22. decembra 2004 o zaščiti živali med prevozom in postopki, povezanimi z njim, in o spremembi Direktiv 64/432/EGS in 93/119/ES ter Uredbe (ES) 1255/97 (UL L 3, 5.1.2005),

odreja:

ČLEN I

V členu 1 Politične smernice o prevozu živali pri visoki temperaturi se besedilo „če prevoz poteka pri zunanji temperaturi najmanj 35 °C s prevoznim sredstvom, ki ni opremljeno z aktivnim hladilnim sistemom“ nadomesti z besedilom „če prevoz poteka pri zunanji temperaturi najmanj 30 °C s prevoznim sredstvom, ki ni opremljeno z aktivnim hladilnim sistemom, ali če prevoz vključuje okrasne ribe, plazilce ali ribe za prehrano, ta prevoz poteka pri zunanji temperaturi najmanj 35 °C s prevoznim sredstvom, ki ni opremljeno z aktivnim hladilnim sistemom“.

ČLEN II

Ta uredba začne veljati 1. aprila 2027.

Ta uredba in pojasnjevalne opombe se objavijo v Uradnem listu.

Haag, 28. junija 2026

*Državni sekretar za kmetijstvo, ribištvo, prehransko varnost in naravo,
S.P.A. Erkens*

POJASNJEVALNE OPOMBE

1. Uvod

V tej politični smernici je za primere prevoza pri visokih temperaturah okolja določena prepoved „prevoza ali prevoza živali na način, ki bi lahko povzročil poškodbe ali nepotrebno trpljenje živali“, določena v členu 3 Uredbe Sveta (ES) št. 1/2005 z dne 22. decembra 2004 o zaščiti živali med prevozom in postopki, povezanimi z njim, in o spremembi Direktiv 64/432/EGS in 93/119/ES ter Uredbe (ES) 1255/97 (UL L 3, 5.1.2005) (v nadaljnjem besedilu: Uredba o prevozu). Prevoz živali v vročem vremenu lahko povzroči vročinski stres in trpljenje, s čimer se krši ta prepoved. V tej politični smernici iz leta 2020 je določeno, da to velja vedno, ko zunanja temperatura znaša 35 °C ali več. S to spremembo politične smernice se zunanja temperaturna meja prilagodi s 35 °C na 30 °C, saj nova znanstvena spoznanja kažejo, da so živali nad to zunanjo temperaturo izpostavljene visokemu tveganju za vročinski stres. Ta politična smernica se uporablja za vse prevoze na Nizozemskem, tudi če so se začeli v drugi državi ali potekajo v drugo državo. Za prevoz okrasnih rib, plazilcev in rib za prehrano ostaja veljavna zgornja meja zunanje temperature 35 °C.

2. Posledice visokih temperatur na dobrobit živali

Znanstveno poročilo Evropske agencije za varnost hrane (EFSA) o tveganjih za dobrobit živali pri prevozu živali¹ kaže, da zaradi vlažnosti, ki prevladuje na Nizozemskem, zunanja temperatura 30 °C ali več vedno pomeni znatno tveganje za težave z dobrobitjo zaradi vročinskega stresa. Isto poročilo razkriva, da obstaja tudi povečano tveganje vročinskega stresa pri zunanjih temperaturah, nižjih od 30 °C, za različne živalske vrste. Da bi se upoštevala tudi izvedljivost politične smernice, je bila za vse živalske vrste in vseh prevozih, za katere veljajo zahteve iz člena 3 Uredbe o prevozu, izbrana splošna temperaturna omejitev. Ta omejitev je enaka temperaturni omejitvi, ki že obstaja za prevoze na dolge razdalje. Razlog za to temperaturno omejitev za prevoz na dolge razdalje je poziv Evropske komisije državam članicam iz leta 2019, naj ne dovolijo več dolgih prevozov, če se na poti pričakuje zunanja temperatura 30 °C ali več. Minister za kmetijstvo, ribištvo, prehransko varnost in naravno okolje se je odzval na ta poziv, tako kot številne druge evropske države članice.

Kljub temu se lahko pri živalih, ki se prevažajo, tudi pri temperaturah okolice pod 30 stopinj pojavi nepotrebno trpljenje zaradi vročinskega stresa. Kot je opisano v nacionalnem načrtu za prevoz rejnih živali pri ekstremnih temperaturah, nizozemski organ za varnost hrane in potrošniških proizvodov (NVWA) izvaja dodatne preglede pri predvideni zunanji temperaturi 27 °C v kraju De Bilt. Sprejme izvršilne ukrepe v primeru vročinskega stresa in trpljenja živali zaradi prevoza v toplih pogojih, kar pomeni kršitev člena 3 Uredbe o prevozu.

Tveganje trpljenja živali v toplih pogojih je med prevozom večje kot v drugih razmerah (npr. v hlevih). V zvezi s tem obstajata dva razloga. Prvič, natovarjanje in prevoz povzročata dodatno dejavnost, ki jo pogosto spremlja stresni odziv živali. Živali se zato hitreje pregrejejo. Drugič, med prevozom so živali bliže druga drugi v primerjavi z razmerami v hlevu, pri čemer je nad njimi manj prostora za potrebno prezračevanje, kar pomeni, da so manj sposobne oddajati svojo telesno toploto. Živali ne morejo pobegniti iz te situacije, da bi se ohladile. Iz zgoraj navedenih razlogov je torej upravičeno trditi, da prevoz živali pri zunanjih temperaturah, ki znašajo 30 °C ali več, in pri vlažnosti, ki prevladuje na Nizozemskem, vedno predstavlja veliko tveganje za nepotrebno trpljenje.

Izjema velja za prevoz okrasnih rib, plazilcev in rib za prehrano. Razlog za to je, da za te kategorije živali, zlasti za številne vrste, ki se gojijo in tržijo na Nizozemskem, ni verjetno, da imajo večje možnosti za vročinski stres med prevozom nad 30 °C. Okrasne ribe in plazilci pogosto živijo v svojem naravnem habitatu v toplih ali celo vročih življenjskih razmerah. Poleg tega se okrasne ribe prevažajo v vrečah z vodo v posodah iz polistirena. Ribe za prehrano se običajno prevažajo tudi v vodi. Ta voda se segreva zelo postopoma, zato se ne pričakuje, da se bo temperatura vode med prevozom dvignila na kritične ravni za ribe. Poleg tega ni na voljo nobenih mnenj agencije EFSA o najvišji temperaturi okolja za prevoz plazilcev, okrasnih rib in rib za prehrano. Ni znanstvene utemeljitve, da bi znižanje najvišje temperature pomenilo izboljšanje dobrobiti teh živali. Niti predlog Evropske komisije za revizijo Uredbe o prevozu ne določa najvišje temperature za prevoz navedenih živali. Nazadnje, te kategorije živali imajo drugačno fiziologijo kot sesalci, kar pomeni, da njihovo upravljanje toplote deluje drugače in lahko prenesejo višje temperature. Kljub temu imajo te kategorije živali tudi najvišje temperature, nad katerimi naletijo na težave. Zato za te kategorije živali še vedno velja prejšnja omejitev 35 °C.

¹ European Food Safety Authority, 7 September 2022 „Welfare of pigs during transport“ (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7445>), European Food Safety Authority, 7 September 2022 „Welfare of cattle during transport“ (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7442>), European Food Safety Authority, 7 September 2022 „Welfare of domestic birds and rabbits transported in containers“ (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7441>), European Food Safety Authority, 7 September 2022 „Welfare of small ruminants during transport“ (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7404>), European Food Safety Authority, 7 September 2022 „Welfare of equidae during transport“ (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7444>).

3. Načrtovanje s strani organizatorja prevoza

V Uredbi o prevozu je poudarjen pomen dobrega načrtovanja prevoza živali. Člen 5(3), uvodni stavek in točka (a), zahteva, da tisti, ki organizirajo prevoz živali, pred vsakim prevozom zagotovijo, da dobrobit živali ni ogrožena zaradi nezadostnega usklajevanja različnih delov prevoza in da se upoštevajo vremenske razmere. Zato je treba ukrepati vnaprej. To pomeni, da se prevoz živali v nobenem primeru ne bi smel izvajati, če obstaja tveganje, da prevoz na poti prečka območje, kjer je zunanja temperatura 30 °C ali višja. Tudi pri pričakovanih temperaturah pod 30 °C je treba glede na možnost težav z dobrobitjo živali v zvezi z vrsto in kategorijo živali pri določenih temperaturah skrbno preučiti, ali se prevoz lahko izvede. Če se prevoz opravi pri zunanjih temperaturah, ki znašajo 30 °C ali več, je za dobrobit živali pomembno, da se prevoz ne odloži za daljše obdobje in se po potrebi pripelje do primerne mesta, kjer se živali lahko raztovorijo in nastanijo. Dejstvo, da se v takih primerih prevoz tako nadaljuje – kolikor je mogoče omejeno –, seveda ne pomeni, da gre za kršitev člena 3 Uredbe o prevozu in da bodo zato sprejeti izvršilni ukrepi.

4. Prevozna sredstva s hladilnimi sistemi

Ker se ta politična smernica navsezadnje nanaša na pogoje za živali v prevoznih sredstvih, se uporablja le za vozila, ki niso opremljena z aktivnim hladilnim sistemom v prostorih za živali, in sicer klimatsko napravo. Prevozna sredstva z aktivnimi hladilnimi sistemi so sposobna zadostno ohladiti (ali ogrevati, kot je praksa pri kondicioniranem prevozu enodnevnih piščancev) temperaturo v prevoznih sredstvih, ne glede na zunanjo temperaturo, na temperaturo, ki so prijetne za živali. Prisotnost prezračevanja (mehanskega ali drugega) ne zadostuje za domnevo, da obstaja hladilni sistem v smislu te politične smernice, ker se prezračevanje izvaja v toplem zunanjem zraku. Čeprav je to morda prijetnejše za živali, se temperatura živali ne bo znižala, kar pomeni, da tveganje trpljenja ostaja nespremenjeno. Zlasti v času, ko se tovornjak za govedo ustavi, na primer med morebitnim prometnim zastojem ali voznikovim časom počitka, se toplota v vozilih brez aktivnega hlajenja hitro poveča, kar prezračevanje ne preprečuje. Prevozi živali, ki niso zajeti v tej politični smernici zaradi prisotnosti aktivnega hladilnega sistema, morajo biti seveda še vedno v skladu z določbami Uredbe o prevozu, kar med drugim pomeni, da živalim med prevozom ne smejo povzročiti nepotrebnih poškodb ali trpljenja.

5. Regulativno breme

Ker ne gre za uredbo v smislu člena 3(1) zakona o ustanovitvi Svetovalnega odbora za ocenjevanje regulativne obremenitve [Adviescollege toetsing regeldruk, ATR] in ker je namen te politične smernice pojasniti standard, vsebovan v uredbi o prevozu, analiza regulativne obremenitve ni bila izvedena.

6. Preskus izvajanja in izvršljivosti

Povzetek preskusa

Pri preskusu izvršljivosti, izvedljivosti in odpornosti proti goljufijam (preskus HUF) agencija NVWA ugotavlja, da je politična smernica omejena na izvršljivost in izvedljivost. NVWA navaja, da ta omejitev izhaja iz neobstoja pravne podlage za oceno temperature na poti pred prevozom na dolge razdalje in – če ta temperatura na poti presega 30 °C – za neobdelavo vloge za prevoz. NVWA poleg tega navaja, da je kršitev mogoče odkriti le v primeru flagrante delicto, kar pomeni, da NVWA ne more ukrepati v pričakovanju notranjega prevoza. Poleg tega NVWA navaja, da politična smernica ne določa, kako lahko NVWA ugotovi kršitev politične smernice. Poleg tega NVWA navaja, da bo v prihodnosti verjetno vedno pogostejše prihajalo do dni, ko bodo temperature dosegale 30 °C ali več, zato mora v praksi nenehno iskati ravnotežje med dodeljevanjem sredstev za nadzor dobrega počutja živali med prevozom in nadzorom drugih tveganj za dobrobit živali. Glede izjeme za prevoz z vozilom, opremljenim z aktivnim sistemom hlajenja, agencija NVWA navaja, da ne obstajajo merila, na podlagi katerih bi bilo mogoče določiti zahteve, ki jih mora tak sistem izpolnjevati. NVWA zato trenutno v zvezi s tem ne more podati ocene. NVWA navaja tudi, da mora biti v obrazložitenem memorandumu k politični smernici jasno navedeno, da politična smernica ni v nasprotju z Uredbo o prevozu.

NVWA nadalje opozarja, da po začetku veljavnosti spremenjene politične smernice dejansko lahko zavrne izdajo izvoznega certifikata le, če je temperatura na kraju samem v trenutku izdaje certifikata vsaj 30 °C. Če je temperatura (še) nižja, mora NVWA izdati izvozno potrdilo (če so izpolnjeni tudi drugi pogoji za izdajo potrdila). Kljub temu lahko NVWA kasneje med tem prevozom po Nizozemski sprejme izvršilne ukrepe, na primer z naložitvijo globe, če je temperatura v trenutku izvršitve ukrepa vsaj 30 °C. Obstaja možnost, da bo v takem primeru prevoznik vložil ugovor in trdil, da je NVWA že pred prevozom izdala veljavno izvozno potrdilo. Ni jasno, kako bo sodišče ocenilo takšno situacijo in ali bo zato mogoče morebitno naloženo globo potrditi.

Odgovor

NVWA mora pred dolgim prevozom oceniti, ali je zagotovljeno načrtovanje prevoza realno in ali je v skladu s pravili, določenimi v uredbi o prevozu. Kot je navedeno zgoraj, ta politična smernica določa, da „Nihče ne prevažajo živali ali povzročijo, da se živali prevažajo tako, da lahko dobijo poškodbe ali neupravičeno trpijo“, kot je določeno v členu 3 Uredbe o prevozu. Če je že pred dolgim prevozom jasno, da bo na poti najverjetneje topleje od 30 °C, lahko NVWA ugotovi, da načrtovanje prevoza ni v skladu s pravili iz Uredbe o prevozu. Politika smernica na primer zagotavlja pravno podporo organu NVWA pri ocenjevanju načrtovanja prometa pred prevozom na dolge razdalje. Ker je politična smernica razlaga prepovedi prevoza ali povzročitve, da se živali prevažajo tako prevoza živali na način, da lahko dobijo poškodbe ali neupravičeno trpijo, kot je določeno v členu 3 Uredbe o prevozu, ni v nasprotju z Uredbo o prevozu.

V primeru prevoza na kratkih razdaljah in notranjega prevoza tako načrtovanje prevoza v skladu z Uredbo o prevozu ni obvezno. Zato tu dejansko ni mogoče ukrepati vnaprej, izvrševanje pa je odvisno od ugotovitev v primeru flagrante delicto. Poleg tega izdano zdravstveno spričevalo prevoznika ne odvezuje njegove odgovornosti za dobrobit živali med prevozom. Prevoznik mora še vedno izvajati prevoz v skladu s pravili prevoznih predpisov, kar omogoča izvrševanje, če NVWA ugotovi, da prevoznik prevažajo živali pri 30 °C. NVWA lahko sama določi, kako lahko dokaže, da je bila politična smernica kršena. Tako metodo lahko NVWA podrobneje opredeli v delovnem navodilu, kot je bilo storjeno s politično smernico iz leta 2020, v kateri je zgornja meja za prevoz živali 35 °C. Razumljivo je, da mora NVWA v praksi sprejeti odločitev na podlagi razpoložljivih zmogljivosti v zvezi z napotitvijo uradnih veterinarjev in drugih nadzornikov za nadzor.

V zvezi z merili, ki jih mora izpolnjevati aktivno hlajenje, je v obrazložitenem memorandumu k tej politični smernici pojasnjeno, da to pomeni klimatizacijo, ki omogoča, da se temperatura v prevoznem sredstvu – ne glede na zunanjo temperaturo – dovolj ohladi na temperaturo, pri kateri lahko živali učinkovito uravnavajo svojo telesno temperaturo. Samoumevno je, da morajo biti prevozna sredstva s takšnim aktivnim hlajenjem še vedno v skladu z določbami Uredbe o prevozu, kar med drugim pomeni, da živalim med prevozom ne smejo povzročiti nepotrebnih poškodb ali trpljenja.

7. Uradno obvestilo

Za zagotovitev skladnosti z Direktivo (EU) 2015/1535 (direktiva o priglasitvi) je bil osnutek politične smernice priglasi Evropski komisiji pod številko 2025/0111/NL. V trimesečnem obdobju mirovanja je druga država članica predložila dve vprašanji o dejstvih v zvezi z osnutkom politične smernice (*MSG 103*). Prvo vprašanje se je nanašalo na vključitev rakov in jastogov v to uredbo. Zaradi tega vprašanja je bil osnutek politične smernice spremenjen tako, da raki in jastogi niso več vključeni. Razlog za to je, da niso vretenčarji, uredba o prevozu, na katero se nanaša ta politična smernica, pa se zanje ne uporablja, kot je pravilno ugotovil spraševalec. Drugo vprašanje se je nanašalo na obseg veljavnosti politične smernice (ali velja za nacionalni ali tudi za mednarodni prevoz). Odgovor je bil, da se politična smernica uporablja za vse vrste prevoza, vključno z mednarodnim prevozom, saj se nanaša na razlago uredbe o prevozu. Obdobje mirovanja se je začelo 25. februarja 2025 in končalo 26. maja 2025.

8. Začetek veljavnosti 1. aprila 2027

Ker sprememba te politične smernice pomembno vpliva na sektor in zahteva različne prilagoditve, je bila sprejeta odločitev, da se začetek njene veljavnosti odloži do 1. aprila 2027. V obdobjih daljših visokih temperatur se lahko živinorejci in prevozniki soočajo s tem, da imajo vsak dan ali teden na voljo krajše časovno okno za prevoz živali v hladnejših urah. Zlasti kadar vozni park prevoznika še ni bil v zadostni meri prilagojen, da bi omogočal nadaljnji prevoz živali pri temperaturah nad 30 °C v vozilih, opremljenih z aktivnim sistemom hlajenja. To zahteva znatne naložbe, proizvodnja in dobava takšnih vozil pa trajata nekaj časa. Poleg tega mora prevoznik biti sposoben dokazati, da nameščen aktivni hladilni sistem deluje učinkovito, ter mora biti seznanjen z zahtevami, ki jih mora ta sistem izpolnjevati. Prihodnje leto bo namenjeno sklepanju nadaljnjih dogovorov o tej zadevi, in sicer v posvetovanju z državnim sekretarjem za kmetijstvo, ribištvo, prehransko varnost in naravo, zadevnim sektorjem in agencijo NVWA.

Zaradi omejitve odvzema živali s primarnih gospodarstev v daljših obdobjih visokih temperatur lahko izkoriščenost zmogljivosti v ograjenih prostorih za živali postane previsoka. Odloženi začetek veljavnosti omogoča glavnim podjetjem, da si zagotovijo operativno prožnost z vidika izkoriščenosti zmogljivosti na področjih, kot so načrti vzreje, s čimer pridobijo manevrski prostor pri določanju časovnega razporeda za prevzem in dostavo živali. Zlasti v sektorju prašičereje je treba to vrsto načrtovanja prilagoditi vsaj 6 mesecev vnaprej, da se vidi njen vpliv na izkoriščenost zmogljivosti po tem obdobju. Tudi v klavnicah lahko v daljših obdobjih visokih temperatur pride do motenj v neprekinjenem poteku zakola in zmanjšanja zmogljivosti zakola, saj je lahko oskrba z živalmi omejena. Skratka, daljše prehodno obdobje pred dejanskim začetkom veljavnosti te spremembe sektorju omogoča čas, ki ga potrebuje, da se bo lahko v razumni meri prilagodil spremenjeni politični smernici, s čimer se preprečijo morebitne nesorazmerne posledice za sektor, ki bi lahko nastale zaradi takojšnjega začetka veljavnosti.

Zato je bilo sklenjeno, da bo sprememba začela veljati šele 1. aprila 2027, kot je bilo napovedano v pismu Parlamentu¹ z dne 16. aprila 2026 in o čemer se je obsežno poročalo v medijih.

NVWA bo obdobje do 1. aprila 2027 uporabila za sodelovanje z ustreznimi deležniki iz sektorja, da bi določbe nacionalnega načrta za prevoz rejnih živali pri ekstremnih temperaturah prilagodila novemu standardu, določenemu v spremenjeni politični smernici. Poleg tega ta rok omogoča agenciji NVWA, da po potrebi prilagodi način nadzora in izvrševanja. Ker se nacionalni načrt za prevoz rejnih živali pri ekstremnih temperaturah že uporablja pri temperaturi okolice 27 °C ali več, se pričakuje, da bo na tem področju potrebnih razmeroma malo prilagoditev.

*Državni sekretar za kmetijstvo, ribištvo, prehransko varnost in naravo,
S.P.A. Erkens*

¹ Parlamentarni dokumenti II 2025/26, 28 286, št. 1433.